

Politikk- og samfunnsavdelingen

Barne- Og Familiedepartementet
Postboks 8036 DEP
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:

23/3307-3 MAY1
Marthe Myhr / 97045002

Dato:

19.06.2023

Høring - Barnevernsutvalgets NOU 2023:7

Fagforbundets kommentarer til NOU 2023:7 – Trygg barndom, sikker fremtid.

Det finnes ingen entydig gruppering av hvilke barn som kommer inn under barnevernets omsorg. Det er ulike behov, ønsker, utfordringer og opprinnelse. Det er bra at det settes et fortsatt søkelys på de utfordringer som finnes. Dette bidrar både til å avdekke svakhetene, samtidig som det også kan gi grunnlag for å skape bærekraftige endringer.

Utvalget har kommet med flere forslag til tiltak som er gode og andre forslag som Fagforbundet er kritiske til. Fagforbundet gir innspill om forslagene som gjelder barnerepresentasjonsordningen, fosterhjem, institusjonsbarnevernet og kommunalt barnevern.

Kapittel 7 – Barnerepresentantordningen (BRO)

Utvalgets mest omfattende forslag kommer i kapittel 7, og refereres til som Barnerepresentantordningen (BRO). Fagforbundet finner intensjonen bak forslaget god, da vi er enig i at det er en stor utfordring at barnevernet ikke lykkes godt nok med å gi barn brukermedvirkning, og å følge opp barn etter plassering. Samtidig ser vi flere svakheter ved ordningen og kan ikke støtte forslaget.

Utvalget foreslår opprettelse av en barnerepresentasjonsordning for å sikre barns representasjon i alle saker der det vurderes at barn må flyttes ut av hjemmet. Flertallets forslag innebærer at BRO skal følge barnet fra det tidspunkt hvor det vurderes flyttet ut av hjemmet, og i den tid barnet bor i fosterhjem eller på institusjon. BRO skal erstatte ordningene med talsperson, tilsynsperson, tillitsperson, i tillegg til de tilfeller hvor sakkyndig har vært brukt til å innhente barnets mening. BRO skal være uavhengig av øvrige instanser, inkludert Bufetat, barneverntjenestene, nemd og domstol.

Det er viktigere å skape en god og fleksibel ordning for barna og deres tillitspersoner i *alle* deler av en barnevernssak, fremfor å bruke ressurser på å opprette en egen stilling som skal ha dette som arbeidsoppgave. En barnerepresentasjonsordning, slik utvalget foreslår, vil kunne bidra til å skape en uheldig rolleklarhet. Utvalget viser til at BRO både skal snakke barnets sak, i tillegg til at representanten skal gi en selvstendig vurdering av barnets interesser. Barnerepresentantordningen er ment til å gå inn i det mandatet barneverntjenesten i lovverket er satt til å ha, og representantene er tenkt til å kunne bli et mellomledd, en aktør som skal være rundt barnet, og tilgjengelig for barnet. Det er også u hensiktsmessig ressursbruk, og risiko for at organiseringen vil trekke kompetent personell bort fra førstelinjen. Fagforbundet er av den oppfatning av at barna får best hjelp med at ressursene bør brukes nærmest mulig barn og deres familier.

Fagforbundet støtter ikke forslaget om at det opprettes en egen stilling, og finner at det er mer hensiktsmessig å styrke de eksisterende fire ordningene, som skal bidra til at barn og unges interesser blir ivaretatt. Talsperson, tillitsperson, tilsynsperson for barn plassert utenfor hjemmet og statsforvalteren har forskjellige funksjoner, og de gjelder for ulike faser av saken.

Kapittel 19 – Fosterhjem

Fosterforeldre har ikke gode nok vilkår til å gjøre jobben på best mulig måte. Fagforbundet krever at fosterforeldre må få et tydeligere mandat, sterkere rettigheter og en bedre økonomisk trygghet. I de saker hvor fosterhjem er en erstatning for institusjon, vil Fagforbundet at både stat og kommune må ta ansvar for å beskytte både barn og oppdragstakere. På bakgrunn av dette vil Fagforbundet støtte følgende forslag.

Fagforbundet vil sikre at fosterforeldre og beredskapsforeldre er godt nok rustet til å ta på seg foreldrerollen for et barn.

Utvalget foreslår at faglige og økonomiske rammer for fosterhjem lovfestes. Fagforbundet støtter forslaget. Ved å lovfeste rammevilkår mellom kommunene og fosterforeldrene vil kvaliteten på kontrakter, oppfølging og rettsvern kunne bedres. Forslaget vil kunne føre til en større forutsigbarhet for fosterforeldre, samt at det vil kunne forebygge unødvendige flyttinger for barn. Det kan også bidra til å gi fosterforeldrene likere vilkår, uavhengig av kommunal tilhørighet. Færre flyttinger, og mer stabilitet rundt barnet, vil også ha en positiv innvirkning på arbeidsmengden til ansatte i barneverntjenesten.

Fagforbundet støtter forslaget om en klargjøring av ansvarsfordelingen mellom fosterforeldre, barneverntjenesten og foreldre. Fagforbundet støtter også at fosterforeldre gis større beslutningsmyndighet. Både fosterbarn og fosterforeldre vil være tjent med at fosterforeldre kan følge opp barn på lik linje med egne barn, eksempelvis i møte med offentlige instanser som helsestasjonen. Denne type bestemmelse vil også føre til at fosterforeldre kan ivareta fosterbarn ved å påta seg rollen som påklager, dersom dette er nødvendig. I sin helhet vil dette bidra til å sikre barnets beste i saker som omhandler fosterbarnet. Fosterhjemsplasserte barn har behov for å ha noen som kan stå på og stå opp for dem i ulike saker. De er mange ganger avhengig av offentlige instanser. Ved å gi fosterforeldre denne beslutningsmyndigheten vil dette bidra til å sikre barnets beste,

samtidig som det avlaste barneverntjenesten, og på den måten frigi ressurser som kan brukes på andre viktige oppgaver.

Fagforbundet støtter utvalgets forslag om rådslag ved flytting. Barn i sårbare posisjoner bør unngå unødvendige flyttinger. Ved å styrke fosterforeldrenes rammevilkår, på en slik måte at de er like i alle kommuner, vil dette bidra til å utelate at det foreligger en underliggende tvil om at rammene rundt plassering bidrar til at et barn flyttes, eller at de trigger unødvendige flyttinger. Denne typen rådslag ved flytting vil sikre at det tas hensyn til barnets beste. Forslaget vil bidra til at barneverntjenesten ikke vil ha en ensidig mulighet til å gå ut ifra kontrakt, samt at det vil sikre både barn og fosterforeldres uttalerett.

Kapittel 20 – Institusjon

Utvalget tar til orde for at flere barn og unge bør få mulighet til å bo i fosterhjem fremfor institusjon. Bakgrunnen er at utvalget mener institusjon som tiltak i for liten grad kan ivareta barns behov for omsorg, trygghet og gode relasjoner, og at dagens institusjonstilbud i for liten grad skaper positiv endring for barn og unge. Utvalget ser at opphold i institusjon kan være nødvendig for noen barn, men foreslår at det må gis en særskilt begrunnelse i barnevernets avgjørelser og begjæringer ved bruk av institusjon. For at flere barn og unge skal bo i fosterhjem må tilbudet av spesialiserte fosterhjem utvides og utvikles, og Bufetat bør få en plikt til å tilby dette, slik at flere barn og unge kan få fosterhjem som er tilpasset deres behov. Fagforbundet støtter utvalgets forslag om fosterhjem tilpasset barns behov for relasjon, omsorg og behandling. Det vil være avgjørende at Bufetat får tilført økonomisk støtte for å kunne tilby de spesialiserte fosterhjemmene, bistandsplikt er nøkkelbegrepet. Da de økonomiske rammene for Bufetat stadig endres, er det som regel tiltak uten bistandsplikt som først blir utfordret.

Det er viktig at det finnes en klart definert målgruppe for denne typen tiltak, slik at spesialiserte fosterhjem blir et målrettet supplement og tiltak. Målet med spesialiserte fosterhjem er å møte barnets behov, slik at en ny institusjonsplassering kan unngås.

Spesialiserte fosterhjem er ett godt alternativ for mange av de som faller inn under barnevernets omsorg. Det er et tilbud i en familie, med en hverdag som er likest mulig det et barn vil ha etter endt tiltak. Samtidig er det et vesentlig billigere tiltak enn institusjonsplassering. Tiltaket vil derfor være både bedre for barnet, og billigere for samfunnet, når alternativet er institusjonsplassering.

Veiledere til spesialiserte fosterhjem og andre vilkår rundt denne typen tiltak bør være midlertidig tilgjengelig for fosterhjem, der hvor det foreligger en stor risiko for brudd. Kontinuitet i tilbudet til sårbare barn og unge er særdeles viktig, vil dette være et viktig bidrag.

Ved å opprettholde spesialiserte fosterhjem, vil barn gis tiltak som er mer rettet mot deres behov, enn hva et ordinært forsterket fosterhjem vil gi. Fagforbundet støtter på bakgrunn av dette et forslag som kan bidra til at barn får tiltak som er tilpasset den enkelte, slik at barn og

unge i dag som flyttes på institusjon heller kan flyttes i et spesialisert fosterhjem. Fagforbundet støtter en utvikling, tilpasning og utviding av dette tiltaket.

Kapittel 24 – Organiseringen av barnevernet

Et styrket kommunalt barnevern kan bistå barn og familier før problemene blir alvorlige. Barnevernet kan drive forebyggende og langsiktig arbeids med andre tjenester, og de kan gi riktig hjelp til riktig tid når det trengs.

Fagforbundet er enig i at det er behov for en tydeliggjøring av krav og forventninger til kommunene, både når det gjelder hva som er beste praksis og hvilke rammebetingelser som må være på plass for å yte forsvarlige tjenester. Fagforbundet støtter forslaget om at Bufetats eksisterende tilbud om bistand til utredninger og tiltak må blir mer forpliktende enn i dag.

Gjennom å styrke det kommunale barnevernet er det mulig å sikre at ansatte får nødvendig tid og ro til å gi et tilstrekkelig tilbud til disse barna. Sån som situasjonen er per i dag, må både ansatte og ledelse gjøre tøffe prioriteringer, en situasjon som ikke er hensiktsmessig for hverken barn, familier, ansatte og ledelse. Dersom lite kapasitet fører til nedprioriteringer av kartlegging, bekymringsmeldinger eller forebyggende arbeid, så er det barna og samfunnet som er taperne.

Bemanningen i det kommunale barnevernet er for lav. I en undersøkelse fra 2015 fremgår det at 80 prosent av de ansatte i det kommunale barnevernet opplever at det er en for stor arbeidsmengde som hindrer dem i å gjøre en god nok jobb. Dette samsvarer med nyere tall som viser at 80 prosent av barneverntjenestene har mer enn 15 barn per ansatt i gjennomsnitt.

Rammevilkårene for reell medvirkning må være til stede. Fagforbundet støtter ikke utvalgets forslag om at det skal utredes om hvorvidt ansvaret for barneverntjenesten skal flyttes fra kommunene til staten. Fagforbundet ser det som hensiktsmessig at barnevernet organiseres nærmest mulig barna og de familiene som trenger bistand.

En statliggjøring av barnevernet vil ikke bidra til at de ansatte får bedre forutsetninger for å utføre et godt, faglig og forsvarlig arbeid. Førstelinjen i det kommunale barnevernet er under alt for høyt press, med en høy turnover og stor arbeidsbelastning. Vi må gi rom for at de ansatte i barnevernet får utøve faget sitt, tid til å lære av hverandre og å diskutere vanskelige spørsmål. Det må være tid for faglig utvikling og det skal være tid til å bli trygg i jobben som ny. En statliggjøring av barnevernet vil ikke nødvendigvis føre til mer tid, flere hender, mer stabilitet og lavere turnover. Det handler om tid, kapasitet, rom, trygghet og tillit til å utøve faget sitt – og om å stille de riktige spørsmålene.

Avslutningsvis er det både viktig og riktig at barn skal ha rettigheter. Det er et behov for en trygg og faglig sterk ledelse, som bygger på den norske arbeidslivsmodellen. At barn og unge skal få en reell medvirkning forutsetter at det offentlige må ha ledig kapasitet i hjelpeapparatet. Det betyr også at det må være rom for å velge mellom alternativer, og det må være rom for faglighetsyn og skjønn. Mer tillit til er viktig, men det fordrer at det finnes noe å bruke tilliten til.

Med hilsen
Politikk- og samfunnsavdelingen

Trond Jensrud
avdelingsleder

Marthe Myhr
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i Fagforbundet og har derfor ingen signatur.

Kopi til
Hans Martin Aase
Trond Jensrud